



www.concourt.or.th

จดหมายข่าว
NEWSLETTER

ISSN 1513-5179

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

OFFICE OF THE CONSTITUTIONAL COURT

ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๓ เล่มที่ ๕๙ ประจำเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๕๐

ยึดหลักนิติธรรม ก้าวบนประชาธิปไตย ท่วงโยสิทธิและเสรีภาพของประชาชน



เจ้าของ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

บรรณาธิการ

ไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

สนิท จรอนันต์
นภดล ช. สรพงษ์
เชาวนะ ไตรมาศ

กองบรรณาธิการ

มนตรี กนกาวี
บุญเสริม นาคสาร
วรศักดิ์ สุทธิัญญวานิช
ศิวากรณ์ เฉลิมวงศ์
เวดิน รัตนพานธุ์
ไปรยา ทศนสกุล
วัลภา ทิพย์พะพาทย์
สุมาภรณ์ ศรีม่วง
อรอุตมิ รัตนสุภา
ชลภูมิ เย็นทรวง
ภาณุมาศ พฤกษ์อุดม
ธงไชย คงมงคล
นงนภัส หงษ์ร้อน
ชูศักดิ์ โพธิ์คัง

ช่างภาพ

พาดินทร์ วัชรากัย
นฤมล รัตนทากุล
สมพงษ์ กลีบสวัสดิ์
กนกวรรณ ชมะโชติ

ที่อยู่

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เลขที่ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร
แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๕๖
<http://www.concourt.or.th>

บทบรรณาธิการ

สวัสดีท่านผู้อ่านจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และสมาชิกสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษาที่เคารพทุกท่าน จดหมายข่าวฉบับนี้ขอแนะนำประวัติย่อของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ๙ ท่าน ประกอบด้วย ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นอกจากนี้ กองบรรณาธิการขอเสนอบทสรุปผู้บริหาร เรื่อง “การพิจารณาวินิจฉัย ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของ บุคคลตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเสนอโดยศาลหรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” เป็นงานวิจัย ของศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์ และสรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต (ฉบับที่...) ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ รวมทั้งประมวลภาพกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจด้วย

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอเชิญชวนท่านผู้อ่านจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สมัครเป็นสมาชิกได้โดยติดต่อขอรับใบสมัคร ได้ที่สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เลขที่ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๑๙ หรือ ๓๑๔๕ (ในวันและเวลาราชการ)

*“บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในจดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ: ทางสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
และบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย”*



สารบัญ

	หน้า
๑๖ แนะนำประวัติประธานศาลรัฐธรรมนูญและคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๓
๑๖ บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	๑๒
๑๖ สรุปคำวินิจฉัย	๒๒
๑๖ ภาพกิจกรรม	๒๖ - ๒๗

ประวัติประธานศาลรัฐธรรมนูญ และคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



นายชัย ชลวร

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๗ กันยายน ๒๔๙๑

การศึกษา :

- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- ปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การรับราชการ :

- ประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐)
- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙)
- เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖)
- ผู้พิพากษาศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๔)
- อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๑)
- อธิบดีกรมคุมประพฤติ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๐)
- รองปลัดกระทรวงยุติธรรม (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๕)

การดำรงตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญ :
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)
มหาจักรมงกุฏ (ม.จ.ม.)





นายจรัญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓

การศึกษา :

- นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ ๑) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- B.A. (University of Cambridge) ประเทศอังกฤษ
- Barrister - at - Law (Grey's Inn) ประเทศอังกฤษ

การรับราชการ :

- ปลัดกระทรวงยุติธรรม (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙)
- เลขาธิการประธานศาลฎีกา (วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕)
- ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ (วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐)
- เลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ (วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๕)

การดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ :

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิสภานิติศาสตร์)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)
จตุตถดิเรกคุณาภรณ์ (จ.ภ.)





นายจรูญ อินทจาร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๒๙ พฤษภาคม ๒๔๘๗

- การศึกษา :**
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
 - ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง

- การรับราชการ :**
- ตุลาการศาลปกครองสูงสุด (วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๙)
 - ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลจังหวัดสมุทรปราการ
แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๗)
 - ผู้พิพากษาศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖)
 - รองประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๑ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕)

การดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ :
พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือก
โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)





นายเฉลิมพล เอกอรุณ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๑๙ สิงหาคม ๒๔๘๘

การศึกษา :

- ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) บัญชีบัณฑิต และนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- Diploma in International Relations, Institute of Social Studies, The Hague ประเทศเนเธอร์แลนด์
- Master of Arts (M.A.) International Law and Relations, Columbia University, New York ประเทศสหรัฐอเมริกา

การรับราชการ :

- รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๖)
- เอกอัครราชทูต ณ กรุงบูดาเปสต์ สาธารณรัฐฮังการี (วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๓) และในขณะเดียวกัน เป็นเอกอัครราชทูตประจำสาธารณรัฐโครเอเชีย และบอสเนีย และเฮอร์เซโกวีนา
- เอกอัครราชทูต ณ กรุงฮานอย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๗)

การดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ :

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)





นายนุรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๒๔ เมษายน ๒๔๙๒

การศึกษา :

- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

การรับราชการ :

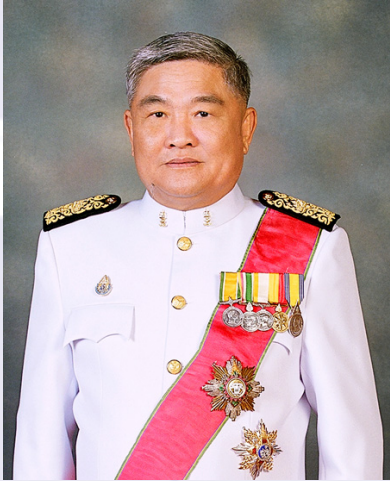
- ผู้พิพากษาศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙)
- ประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลอุทธรณ์ภาค ๗ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๗)
- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ภาค ๘ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๒)
- รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๖ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๙)

การดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ :

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)





นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓

การศึกษา :

- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

การรับราชการ :

- ผู้พิพากษาศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐)
- รองประธานศาลอุทธรณ์ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๙)
- หัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕)
- รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา ๘ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒)
- ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐)

การดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ :

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)





นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๕ สิงหาคม ๒๔๙๐

การศึกษา :

- นิติศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๐๙
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ปีการศึกษา ๒๕๑๐

การรับราชการ :

- ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลอุทธรณ์ภาค ๔ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๐)
- ประธานแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙)
- ประธานแผนกคดีแรงงานในศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘)
- ประธานศาลอุทธรณ์ภาค ๗ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๗)

การดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ :

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)





นายสุพจน์ ไชยมุขต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๑ กันยายน ๒๔๘๘

การศึกษา :

- รัฐศาสตรบัณฑิต สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการทูต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประกาศนียบัตรชั้นสูง สาขาการทูต, Institut International d'Administration Publique (IIAP) ประเทศฝรั่งเศส
- ปริญญาเอกด้านรัฐศาสตร์และกฎหมายระหว่างประเทศ, Universite des Sciences Sociales de Toulouse ประเทศฝรั่งเศส

การรับราชการ :

- เอกอัครราชทูต ณ กรุงวอร์ซอ สาธารณรัฐโปแลนด์ (วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๖)
- เอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน สาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน (วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓)

การดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ :

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิสภารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)





นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

เกิด : ๔ พฤษภาคม ๒๕๔๑

การศึกษา :

- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- เนติบัณฑิตไทย สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา

การรับราชการ :

- ตุลาการศาลปกครองสูงสุด (วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)
- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๙)
- ผู้พิพากษาศาลฎีกา (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖)
- รองประธานศาลอุทธรณ์ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕)
- ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลอุทธรณ์ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๓)

การดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ :

พระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ (ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับเลือก โดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด)

เครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุดที่ได้รับ : มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.)



บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

เรื่อง การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ

ซึ่งเสนอโดยศาล หรือ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา*

การศึกษาวินิจฉัยเรื่อง การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเสนอโดยศาล หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มีวัตถุประสงค์สำคัญสามประการ ได้แก่

๑) เพื่อค้นหาเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖ มาตรา ๑๙๘ และมาตรา ๒๖๔

๒) เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นกรณีความเหมือนและความแตกต่างระหว่างปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๙๘ กับบทบัญญัติของกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้บังคับมิได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

๓) เพื่อให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการกระทำขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

จากผลการศึกษาวินิจฉัยตามโครงการมีข้อค้นพบดังต่อไปนี้

๑. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบ

ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่เสนอขึ้นสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไว้ในมาตรา ๑๙๗ และมาตรา ๑๙๘ จะเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการกำหนดให้มีผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คือ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา มีหน้าที่ “หลัก” ในการรับเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการกระทำของฝ่ายปกครองจากประชาชน (มาตรา ๑๙๗) และดำเนินการตามคำร้องเรียนเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนหาข้อเท็จจริง พิจารณาความชอบด้วยกฎหมาย ความเป็นธรรม และความเหมาะสม ไปจนถึงไกล่เกลี่ยเพื่อยุติข้อพิพาท และเสนอคำแนะนำต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วนกรณีที่เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้ว ปรากฏว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไม่สามารถไกล่เกลี่ย หรือแก้ไขได้ เนื่องจากการกระทำของฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่ถูกร้องเรียนนั้น เป็นการกระทำตามที่กฎหมายกำหนด

* รายงานการวิจัยของ ศ. ดร. สมคิด เลิศไพฑูรย์ เสนอต่อสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

แต่ด้วยทกฏหมายนั้นกระทบต่อสิทธิของประชาชน หรือ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพื่อป้องกันมิให้ ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นอีก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงให้อำนาจผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณี ตามที่มาตรา ๑๙๘ แห่ง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติไว้

ด้วยเหตุนี้เอง อำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ จึงต้องถือเป็น “ข้อยกเว้น” จากอำนาจหน้าที่หลัก คือ การรับเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และจากนัยดังกล่าว ส่งผลให้คำว่า “เห็นว่า” ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๙๘ แห่งรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงต้องหมายความถึง กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้รับคำร้องเรียน เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายปกครองแล้ว และเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำ ของฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องกับเรื่องร้องเรียน มีปัญหา ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงจะเสนอเรื่องพร้อมความเห็น ต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง แล้วแต่กรณีได้ หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไม่สามารถ หยิบยกกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของ ฝ่ายปกครองที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาพิจารณา โดยไม่มีคำร้องเรียนได้นั่นเอง นอกจากนี้ ยังรวมถึงกรณีที่ ผู้ร้องเรียนหยิบยกกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ที่เห็นว่ามีความ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญมาร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภา โดยที่มิได้รับความเดือดร้อนหรือพบเห็น เหตุการณ์ที่ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำ

ของฝ่ายปกครองด้วย ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหยิบยก ดั้วบทกฎหมายซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากขึ้นมาร้องเรียนต่อ ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา อันจะก่อให้เกิดปัญหาแก่ การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา การ “เห็นว่า” บทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลใดตามมาตรา ๑๙๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ไม่จำเป็นจะต้องมาจากคำร้องเรียนเพียงคำร้องเรียนเดียว ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาอาจจะรวบรวมจากปัญหาที่ได้รับ การร้องเรียนหลายเรื่องมาประมวลก็ได้ ซึ่งการดำเนินการ ในลักษณะเช่นนี้เองที่ทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา สามารถแก้ไขปัญหาในเชิงระบบได้ และมีความแตกต่าง จากศาลที่ดำเนินการได้เฉพาะเรื่องเฉพาะกรณี อนึ่ง สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าเรื่องที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญซึ่งจะ เสนอพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองนั้น เนื่องจากมาตรา ๑๙๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ หรือ กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลปกครอง แล้วแต่กรณี” ดังนั้น ในการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ว่าจะส่งเรื่องใดไปศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง จึงต้อง เป็นไปตามวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ ข้อกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ และวิธีพิจารณาของศาลปกครอง ได้แก่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการใน ศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภาเสนอพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญและ ศาลปกครองว่ามีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญและ ผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าวของศาลรัฐธรรมนูญและ

ศาลปกครองแล้ว จะเห็นว่า การเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ยังไม่สามารถดำเนินการได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ กระบวนการเสนอเรื่องพร้อมความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ตามมาตรา ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ในส่วนที่เกี่ยวกับศาลปกครอง ไม่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง ดังนั้น เพื่อให้การเสนอเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาต่อศาลปกครอง ตามมาตรา ๑๙๘ ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา จึงควรวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ดังนี้

(๑) พิจารณาว่าเรื่องที่จะเสนอต่อศาลปกครองเป็นเรื่องที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และอยู่ภายใต้กรอบอำนาจของศาลปกครองหรือไม่

(๒) หากเป็นเรื่องที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และอยู่ในอำนาจของศาลปกครองแล้ว ให้พิจารณาต่อไปว่าเรื่องเหล่านั้น เป็นเรื่องที่ประชาชนหรือผู้เสียหายสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาลปกครองได้เองหรือไม่

(๓) หากเป็นเรื่องที่ประชาชนสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้เอง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาไม่ควรเสนอเรื่องดังกล่าวต่อศาลปกครองเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ตามมาตรา ๑๙๘ แต่ควรแนะนำให้ผู้ร้องหรือประชาชนเสนอฟ้องคดีต่อศาลปกครองเอง ทั้งนี้ เพราะความแตกต่างระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองอีกประการหนึ่ง คือ ศาลปกครองเป็นศาลที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้เอง ในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้เฉพาะองค์กรบางองค์กรเท่านั้นที่สามารถเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

ทั้งนี้เรื่องบางเรื่องที่จะอาจไม่มีผู้เสียหายโดยตรง หรือผู้เสียหายมีจำนวนมาก และกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ก็อาจรับเรื่องเหล่านี้ไว้พิจารณา เพื่อเสนอความเห็นต่อศาลปกครองได้ตามอำนาจที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาการเสนอเรื่องต่อศาลปกครองอย่างเป็นระบบ จึงเห็นควรยกเลิกอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาในการเสนอเรื่องที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญต่อศาลปกครอง โดยแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๑๙๘ หรือแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถรองรับมาตรการตามที่มาตรา ๑๙๘ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ บัญญัติไว้ เช่น ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อให้ศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้ให้ความเห็นแทนการเข้าสู่ระบบการพิจารณาคดีของศาลปกครอง

อย่างไรก็ดี แนวทางนี้มีข้อสังเกตว่า กระบวนการดังกล่าวขัดกับลักษณะความเป็นองค์การตุลาการของศาลปกครอง และค่าบังคับของความเห็นของศาลปกครองสูงสุดย่อมแตกต่างกับค่าบังคับของคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด

๒. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญที่เสนอขึ้นสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญโดยศาล

จากการศึกษาวิเคราะห์ถึงคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๒๖๔ ซึ่งได้เคยวินิจฉัยไว้แล้ว มีข้อค้นพบสำคัญดังนี้

ประการแรก จากคำวินิจฉัยที่ผ่านมาของศาลรัฐธรรมนูญไทย ได้วินิจฉัยยืนยันว่าบทบัญญัติของมาตรา ๒๖๔ "ให้ศาลเท่านั้นเป็นผู้ส่งความเห็นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญ จะได้พิจารณาวินิจฉัย มิได้ให้สิทธิผู้ร้องหรือคู่กรณีเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงได้" คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๔๑ ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับแนวทางของต่างประเทศที่หากเป็นกรณีการควบคุมแบบรูปธรรม (concrete control) หรือ le contrôle par voie d'exception) ซึ่งจะต้องมี

คดีพิพาทแล้ว ประเทศต่างๆ ก็มักจะให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา^๑

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๔๑ นี้ ทำให้มาตรา ๒๘ วรรค ๒ ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” มีความชัดเจนขึ้นซึ่งโดยปริยายเท่ากับว่าศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า สิทธิของบุคคลตามมาตรา ๒๘ วรรค ๒ ที่จะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้เพียงใดนั้น จะต้องเป็นไปตามหมวด ๘ ที่ว่าด้วยศาล โดยบทบัญญัติของมาตรา ๒๘ วรรค ๒ มิได้ทำให้เอกชนสามารถฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง สิทธิของบุคคลตามมาตรา ๒๘ วรรค ๒ ต้องดำเนินการไปตามกระบวนการของมาตรา ๒๖๔ คือ เป็นสิทธิที่จะโต้แย้งในศาลธรรมดาว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ แต่ไม่มีสิทธิส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง เพราะเรื่องดังกล่าวรัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นอำนาจของศาล

ประการที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญได้ชี้ให้เห็นว่า คำว่า “ศาล” ในที่นี้หมายถึงศาลใดก็ได้ ซึ่งอาจจะเป็นศาลจังหวัด (คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๑, ๙/๒๕๔๑, ๑๑/๒๕๔๑) ศาลแพ่ง (คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๑) และไม่ได้จำกัดเฉพาะศาลชั้นต้นเท่านั้น เพราะแม้แต่ศาลฎีกา (คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๔๑) ก็สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้เช่นกัน แม้ศาลรัฐธรรมนูญยังมิได้รับเรื่องจากศาลอื่นๆ แต่ก็เป็นที่แน่ชัดว่า แนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญไทยเดินตามแนวทางของประเทศส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน อิตาลี สเปน หรือเบลเยียม คือไม่ว่าจะเป็น

ศาลประเภทใดหรือชั้นใดก็สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ ดังนั้นหากศาลอุทธรณ์ ศาลชำนาญพิเศษทั้งหลาย ศาลปกครอง (ทั้ง ๓ ชั้น) และศาลทหารส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ ในอนาคตก็เป็นที่เชื่อได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญ จะรับไว้พิจารณาเช่นกัน

ประการที่สาม คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ได้ตัดสินไว้ในมาตรา ๒๖๔ นั้น อาจแยกได้เป็น ๕ กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มแรกศาลรัฐธรรมนูญไม่รับไว้พิจารณาเพราะผู้ร้องไม่มีอำนาจร้อง (คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๔๑) กลุ่มที่สองศาลรัฐธรรมนูญไม่รับไว้พิจารณาเพราะคำร้องของผู้ร้องไม่เป็นสาระสำคัญอันควรได้รับการวินิจฉัย (คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๑) กลุ่มที่สาม บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย (คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒, ๙/๒๕๔๒, ๑๐/๒๕๔๒, ๑๒-๓๕/๒๕๔๒, ๓๘-๔๐/๒๕๔๒, ๔๑/๒๕๔๒ และ ๔๒-๔๓/๒๕๔๒) กลุ่มที่สี่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากฎหมายที่ศาลจะขึ้นบังคับแก้คดีไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัย ๙/๒๕๔๑, ๑๒/๒๕๔๑, ๑๖/๒๕๔๑ และ ๔๔/๒๕๔๒) และกลุ่มที่ห้า ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากฎหมายขัดกับรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยที่ ๒๕/๒๕๔๗)

ประการที่สี่ ศาลรัฐธรรมนูญตีความคำว่า “กฎหมาย” ในมาตรา ๒๖๔ อย่างแคบ คือหมายเฉพาะพระราชบัญญัติเท่านั้นโดยไม่หมายรวมถึง กฎหรือข้อบังคับซึ่งกล่าวถึงในมาตรา ๖^๒ แต่ประการใด ดังจะเห็นได้จากการที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยพระราชบัญญัติสุขภาพปศ. พ.ศ. ๒๔๙๕ และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๒ (คำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๔๑)

^๑ Pierre PACTET, Institutions politiques Droit Comstitutionnel (Paris : Masson, 1978), p. 43

^๒ มาตรา ๖ บัญญัติว่า “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ บทบัญญัติเป็นอันให้บังคับมิได้”

พระราชบัญญัติควบคุมการเข้าหา พ.ศ. ๒๕๑๗ (คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๔๑) พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ (คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๔๑) โดยศาลรัฐธรรมนูญปฏิเสธที่จะวินิจฉัย “การปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา” และ “คำสั่งศาล” ว่าขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ (คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๑) หรือ “การที่ศาลพิพากษาคดีโดยไม่ฟังคำโต้แย้งของจำเลย” (คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๑) หรือ “คำพิพากษาลงลายมือชื่อไม่ครบองค์คณะ” (คำวินิจฉัยที่

๑๑/๒๕๔๑) และวินิจฉัยว่าประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยมิใช่ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ในความหมายของมาตรา ๒๖๔ (คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๔๒, ๙/๒๕๔๒, ๑๐/๒๕๔๒, ๑๒-๓๕/๒๕๔๒, ๓๕-๔๐/๒๕๔๒, ๔๑/๒๕๔๒ และ ๔๒-๔๓/๒๕๔๒) การตีความดังกล่าวข้างต้นนับว่าสอดคล้องกับแนวทางของต่างประเทศ เพราะหากเป็นกรณีที่มีใช่ “กฎหมาย” ขัดรัฐธรรมนูญ แต่เป็นกรณีกฎหรือข้อบังคับหรือการดำเนินการอื่นใดของฝ่ายปกครองขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญก็เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลปกครอง^๓ ที่จะพิจารณาศาลรัฐธรรมนูญจึงเป็นศาลที่มีเขตอำนาจโดยเฉพาะ มิใช่เรื่องใดที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญแล้วจะต้องเป็นเรื่องของศาลรัฐธรรมนูญเสมอไป^๔ ดังนั้น หากกรณีใดมิใช่กรณีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญก็ต้องปฏิเสธที่จะวินิจฉัยในเรื่องดังกล่าว^๕

ประการที่ห้า ศาลรัฐธรรมนูญไทยได้วางแนวคำวินิจฉัยไว้อย่างชัดเจนว่า “กฎหมาย” ที่ได้ตราขึ้นก่อนที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันจะประกาศใช้นั้นสามารถถูกตรวจสอบจากศาลรัฐธรรมนูญได้ ไม่ว่ากฎหมายนั้นจะตราขึ้นในปี

พ.ศ. ๒๔๙๒ หรือ พ.ศ. ๒๔๙๕ (คำวินิจฉัยที่ ๙/๒๕๔๑) พ.ศ. ๒๕๑๗ (คำวินิจฉัยที่ ๑๑/๒๕๔๑) หรือ พ.ศ. ๒๕๓๙ (คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๑) แม้ศาลรัฐธรรมนูญจะยังไม่มีโอกาสพิจารณา “กฎหมาย” ที่ได้ตราขึ้นภายหลังที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ก็ตาม แต่ก็เป็นที่ชัดเจนว่า หากมีกรณีเช่นว่านั้น ศาลรัฐธรรมนูญก็ควรจะตรวจสอบด้วยเช่นกัน

แนวทางของประเทศไทยที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ทั้งกฎหมายที่ตราขึ้น “ก่อน” หรือ “หลัง” รัฐธรรมนูญประกาศใช้แต่เพียงผู้เดียว นับว่าแตกต่างไปจากกรณีของศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันและฝรั่งเศสที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้แต่เฉพาะกฎหมายที่ได้ตราขึ้นในภายหลังเท่านั้น นอกจากนี้ยังแตกต่างไปจากกรณีของประเทศสเปนเพราะในประเทศนั้นมีใช่ศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่มีอำนาจพิจารณา แต่ศาลยุติธรรมก็มีอำนาจในการพิจารณาด้วย

ประการสุดท้าย ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า “การส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการ” หมายถึงการที่ศาลส่งให้ปลัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยตุลาการของศาลเพื่อส่งต่อไปยังศาลรัฐธรรมนูญ โดยศาลจะไม่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง (คำวินิจฉัยที่ ๘/๒๕๔๑, ๙/๒๕๔๑, ๑๑/๒๕๔๑ และ ๑๖/๒๕๔๑) จะมีก็แต่คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๑ เท่านั้นที่ศาลแพ่ง “ส่งคำร้องพร้อมทั้งความเห็นข้อโต้แย้ง สำเนาฟ้อง คำสั่งและคำพิพากษาของศาลมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ” จึงอาจกล่าวได้ว่า แนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในเรื่องนี้ค่อนข้างเป็นเอกภาพ อย่างไรก็ตาม แนวคำวินิจฉัยดังกล่าวก็แตกต่างไปจากกรณีของประเทศเยอรมันที่ให้ศาลสามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาโดยไม่จำเป็นต้องยื่นผ่านฝ่ายบริหารของศาล

^๓ Francine BATAILLER, Le Conseil d'Etat Juge Constitutionnel, (Paris: L.G.D.J., 1996), pp. 208-209.

^๔ Louis FAVOREU et Loic Philip, Le Conseil Constitutionnel, (Paris: P. U. F. 1985), pp. 35-36.

^๕ Ibid, p. 40.

โดยสรุปจะเห็นได้ว่าแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ไทยในเรื่องนี้มีคุณภาพมาก สอดคล้องกับทฤษฎีและแนวทาง
ของต่างประเทศ อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นอีกหลายกรณี
ที่ศาลรัฐธรรมนูญยังไม่มีโอกาสในการวินิจฉัยและอาจก่อให้เกิด
ปัญหาขึ้นในอนาคตได้ซึ่งจากผลการศึกษาวิจัยผู้วิจัย
มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขการตรวจสอบความชอบด้วย
รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๖๔ ดังนี้

ประการแรก ความหมายของ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย”
ตามความหมายของมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ หมายถึง

๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเพราะ
เป็นบทกฎหมายที่ผ่านกระบวนการร่าง โดยรัฐสภาตาม
กระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

๒) พระราชบัญญัติ (เหตุผลเดียวกันกับพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ)

๓) พระราชกำหนด เฉพาะพระราชกำหนด
ที่ผ่านการอนุมัติจากสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาแล้ว
เท่านั้น ส่วนพระราชกำหนดที่มีผลบังคับใช้และอยู่
ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับการพิจารณาจากรัฐสภา ไม่ถือว่าเป็น
บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามมาตรา ๒๖๔

๔) ประกาศคณะปฏิวัติ เฉพาะประกาศคณะปฏิวัติ
ที่มีสถานะเทียบเท่ากับพระราชบัญญัติ กรณีของประกาศ
คณะปฏิวัติมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแตกต่างไปจาก
พระราชบัญญัติ เพราะการออกประกาศคณะปฏิวัติก็ดี
หรือประกาศของคณะปฏิรูปก็ดี มิได้ออกโดยองค์กร
นิติบัญญัติตามปกติ ดังนั้นจึงมีอาจอาศัยหลักในการ
พิจารณาในทางองค์กรมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาได้
แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องถือว่าคณะปฏิวัติก็ดี หรือ
คณะปฏิรูปที่ประกาศอันมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายนั้น
ได้ทำหน้าที่อำนาจนิติบัญญัติที่ออกกฎหมายบังคับใช้
ในสังคม

ส่วนบทบัญญัติแห่งกฎหมายต่อไปนี้ ไม่ถือว่าเป็น
“บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ในความหมายของมาตรา ๒๖๔

(๑) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพราะตาม
มาตรา ๒๖๔ มีความมุ่งหมายที่จะตรวจสอบว่า “บทบัญญัติ
แห่งกฎหมาย” ในลำดับที่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญขัดกับ
รัฐธรรมนูญ มิได้มุ่งหมายที่จะให้ตรวจสอบว่า บทบัญญัติ
ของรัฐธรรมนูญ ขัดแย้งกันหรือไม่

(๒) พระราชกำหนดก่อนการพิจารณานิติของ
รัฐสภา เพราะตามมาตรา ๒๑๔ ได้จำกัดเงื่อนไขในการ
ตรวจสอบไว้เฉพาะเรื่องเงื่อนไขการออกพระราชกำหนด
เท่านั้นและจำกัดองค์กรที่มีอำนาจในการเสนอเรื่องดังกล่าว
เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเท่านั้น

(๓) พระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายที่ออกโดยองค์กร
ฝ่ายบริหารมิใช่โดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการ
ออกกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แม้ว่า
ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๓๐ วรรคท้าย จะบัญญัติให้
พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๓๐ วรรค ๒ ที่มีผลเป็น
การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติหรือ
กฎหมายที่มีผลใช้บังคับได้ดังเช่นพระราชบัญญัติในส่วนที่
เกี่ยวข้องด้วยก็ตาม แต่หากพิจารณาขอบเขตตามมาตรา ๒๓๐
วรรค ๒ นั้น ถือว่าเป็นขอบเขตของอำนาจในการดำเนินการ
ของฝ่ายบริหารอยู่แล้ว แม้ว่าพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว
จะมีผลเป็นการแก้ไขพระราชบัญญัติก็ตาม

(๔) ประกาศคณะปฏิวัติที่มีสถานะต่ำกว่าพระราช
บัญญัติ

(๕) กฎ ข้อบังคับ ประกาศ เป็นกฎเกณฑ์ที่ออกโดย
องค์กรฝ่ายปกครอง ซึ่งไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
ในการตรวจสอบเรื่องดังกล่าว

ประการที่สอง มาตรา ๒๖๔ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาได้แต่เฉพาะ “เนื้อหา” ของกฎหมายหรือสามารถ

พิจารณาตรวจสอบ “กระบวนการ” ในการตรากฎหมายได้ด้วย ข้อพิจารณาในเรื่องนี้ก็คือศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจแต่เฉพาะกรณีแรกเท่านั้น โดยมีเหตุผล ๒ ประการ คือ

(๑) หากพิจารณาเฉพาะมาตรา ๒๖๔ ที่บัญญัติถึง “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” โดยถ้อยคำแล้วก็มีความหมายเฉพาะ “เนื้อหา” เท่านั้น ไม่รวมถึง “รูปแบบ” หรือ “กระบวนการ” แต่ประการใด

(๒) หากพิจารณาเปรียบเทียบกับมาตรา ๒๖๒ (๑) (๒) และ (๓) ที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างกฎหมายฉบับใด “มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” หรือ “ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ” ก็จะทำให้เห็นภาพชัดเจนว่า กรณีตามมาตรา ๒๖๒ รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ทั้ง “เนื้อหา” และ “กระบวนการ” ในขณะที่มาตรา ๒๖๔ ไม่กล่าวถึง “กระบวนการ” แต่อย่างใด ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาได้แต่เฉพาะ “เนื้อหา” เท่านั้น

ประการที่สาม ในกรณีที่ศาลหรือคู่ความจะส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้นจะต้องเป็นกรณีที่ศาล “แน่ใจ” ว่ากฎหมายฉบับนั้นขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ หรือเพียงแต่ศาล “สงสัย” ก็สามารถส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ ในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญไทยควรยึดแนวทางของศาลรัฐธรรมนูญเยอรมันมากกว่าของประเทศเบลเยียม อิตาลีและสเปน คือศาลต้อง “แน่ใจ” เท่านั้น จึงจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้ ด้วยเหตุผลว่า

(๑) มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง เปิดโอกาสให้ทั้ง “ศาล” (เห็นเอง) และ “คู่ความ” มิได้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มิใช่กรณีให้แต่เฉพาะ “ศาล” เท่านั้น ดังเช่นกรณีในต่างประเทศ ดังนั้นแม้ศาล

จะแน่ใจว่ากฎหมายไม่ได้ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่แน่ใจว่ากฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ กฎหมายฉบับนั้นก็สามารถส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้อยู่แล้วโดยคู่ความในคดีนั้นเองร้องขอและจะเห็นได้ว่ากรณีที่คู่ความร้องขอจะมีจำนวนมากกว่ากรณีที่ศาลเห็นเองเป็นอย่างมาก^๖ ดังนั้นหากศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย (เพราะไม่มีคู่ความคนใดโต้แย้ง) ศาลก็ควรที่จะแน่ใจว่ากฎหมายฉบับนั้นขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญเสียก่อน

(๒) มาตรา ๒๖๔ วรรคสอง บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถวินิจฉัยไม่รับเรื่องไว้พิจารณาได้ หากเป็นกรณีที่คู่ความโต้แย้งและคำโต้แย้งดังกล่าวของคู่ความ “ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย” กรณีจะแตกต่างจากกรณีที่ศาลเห็นเองและส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา เพราะรัฐธรรมนูญไม่เปิดช่องให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับเรื่องไว้พิจารณาด้วยเหตุดังกล่าวได้ แต่ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ที่จะให้ศาลกลั่นกรองให้แน่ใจเสียก่อน และเมื่อศาลแน่ใจแล้วศาลรัฐธรรมนูญก็ไม่มีอำนาจที่จะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาด้วยเหตุผลดังกล่าว

(๓) หากศาลไม่แน่ใจว่ากฎหมายขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่ก็ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา จะทำให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคดีในเรื่องดังกล่าวเป็นจำนวนมากซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการที่ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลที่มีเขตอำนาจโดยเฉพาะ (compétence d'attribution) ซึ่งแตกต่างจากศาลยุติธรรมซึ่งเป็นศาลที่มีเขตอำนาจโดยทั่วไป (compétence de droit commun)^๗

ประการที่สี่ การที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเปิดโอกาสให้คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้นอาจทำให้คู่ความใช้วิธีการดังกล่าว

^๖ จรัญ ภักดีธนากุล, “ศาลรัฐธรรมนูญกับอำนาจวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ”, วารสารศาลรัฐธรรมนูญ ปี. ๑ ล. ๒ (พ.ค.-ส.ค. ๒๕๕๒), หน้า ๘๐.

^๗ คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ทั้งหมด เป็นกรณีที่คู่ความโต้แย้งเองทั้งสิ้น

^๘ Bruno GENEVOIS, La Jurisprudence du Conseil Constitutionnel, Paris: Les Editions S.T.H., 1988), pp. 21-23.

เพื่อประวิงคดีในศาลได้ วิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๔ วรรค ๒ ของรัฐธรรมนูญว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ จะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้” อย่างไรก็ตาม ในระยะแรกก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยตาม มาตรา ๒๖๔ วรรค ๒ คู่ความก็อาจใช้วิธีการประวิงคดี ดังกล่าวได้ ดังนั้นหากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่ามีความผิดดัง กล่าวเกิดขึ้นศาลรัฐธรรมนูญก็ควรวินิจฉัยในระยะเริ่มต้นนี้ ให้เป็นบรรทัดฐาน เพื่อให้ศาลอื่นใช้เป็นแนวทางในการปฏิเสธ ไม่ส่งความเห็นตามทางการมายังศาลรัฐธรรมนูญได้

ประการที่ห้า ประเด็นที่เสนอมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยจะต้องเป็น “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ที่บังคับแก่คดี” บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นจะต้องมีความสำคัญ ต่อผลของการพิพากษาในคดีเรื่องนั้น หากบทบัญญัติแห่ง กฎหมายที่ส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนั้น ไม่มีผลต่อการพิจารณาวินิจฉัยของศาลในคดีนั้น เช่นศาล เห็นว่าเป็นประเด็นที่มีความสำคัญ ที่ศาลรัฐธรรมนูญ ควรวินิจฉัยไว้เป็นแนวทาง เป็นต้น กรณีนี้ศาลรัฐธรรมนูญ ไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยตามที่ศาลได้เสนอมา

ประการที่หก ความผูกพันต่อหลักเกณฑ์หรือเหตุผล ที่เสนอมายังศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญสามารถ พิจารณาเกินกว่าคำร้องคำขอได้หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญ ไม่ผูกพันต่อหลักเกณฑ์หรือเหตุผลที่เสนอมายังศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญอาจหยิบยกเนื้อหาหรือหลักเกณฑ์ของ รัฐธรรมนูญมาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติของกฎหมายนั้นขัดกับ รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ถ้ากฎหมายฉบับเดียวกันนั้นมีเนื้อหา ที่ขัดกับรัฐธรรมนูญในลักษณะเดียวกัน ศาลรัฐธรรมนูญ อาจทำการวินิจฉัยได้ในโอกาสเดียวกันนั้น

ประการที่เจ็ด ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัย ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้นแล้ว ศาลย่อมมีอำนาจที่จะ

ไม่ส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ เพราะกรณี ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขมาตรา ๒๖๔ วรรคแรก

๓. แนวทางการปรับปรุงแก้ไขการพิจารณาวินิจฉัย ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือการกระทำของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเสนอ โดยศาลหรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาโดยรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับการดำเนินงานของ ศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นที่ต้องมีการปรับปรุง โครงสร้างองค์กรอำนาจหน้าที่และการดำเนินงานของ ศาลรัฐธรรมนูญเสียใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรค ในบทบัญญัติเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ หลายเรื่อง อันจะทำให้การทำงานที่ของศาลรัฐธรรมนูญ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นและเป็น กลไกสำคัญที่ทำหน้าที่พิทักษ์รัฐธรรมนูญในฐานะเป็น กฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งบทบัญญัติใหม่ของ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับกรดำเนินงานตามมาตรา ๑๙๘ และ มาตรา ๒๖๔ เดิมของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังนี้

๑. การปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ในมาตรา ๒๖๕ เดิมของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยกำหนด บทบัญญัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในมาตรา ๒๑๑ กล่าวคือ

“มาตรา ๒๑๑ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่ง กฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้ง พร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วย บทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้น

ตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย
ในระหว่างนั้นให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอ
การพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความ
ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย
ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง
แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

โดยสาระสำคัญที่มาตรา ๒๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ได้แก้ไขมาตรา ๒๖๔ เดิม
มี ๒ ประการ คือ

๑) การกำหนดเพิ่มเติมในการส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยจะต้องนำเสนอเหตุผลที่ศาลหรือคู่กรณีจะได้แย้ง
เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับกับคดีโต้แย้ง
รัฐธรรมนูญมาตรา ๖ เพื่อเป็นการกรองและพิจารณาขั้นหนึ่ง
เป็นเบื้องต้นก่อนว่าเหตุผลนั้นสมควรหรือไม่

๒) การยกเลิกบทบัญญัติที่เดิมมาตรา ๒๖๔ ของ
รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้ศาลจะต้องรอการพิพากษาคดี
ของศาลรัฐธรรมนูญว่าจะมีผลการวินิจฉัยเป็นประการใดก่อน
ซึ่งกรณีดังกล่าวอาจเป็นช่องว่างที่ทำให้ผู้ใช้สิทธิไม่สุจริต
ใช้เป็นการถ่วงเวลาในการพิจารณาคดีออกไป ดังนั้น
สภาร่างรัฐธรรมนูญจึงยกเลิกถ้อยคำดังกล่าวออกไป และ
บัญญัติให้ ศาลสามารถดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอ
การพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้กระบวนการพิจารณาในชั้น
ของศาลยุติธรรมไม่ล่าช้าออกไปมากนัก

หากพิจารณาบทบัญญัติใหม่ตามมาตรา ๒๑๑
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ได้แก้ไข
ปรับปรุง มาตรา ๒๖๔ เดิม นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นแนวทาง
ที่ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องในความไม่ชัดเจนของมาตรา ๒๖๔
ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ไม่เพียงแต่บทบัญญัติมาตรา ๒๖๔ เดิม
ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ จะได้รับการแก้ไขปรับปรุงตาม
รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ
ที่จะรับเรื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาตามมาตรา
๑๙๘ เดิม ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่มีถ้อยคำไม่ชัดเจน
ก็ได้รับการปรับปรุงด้วยเช่นกัน โดยรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้มีการปรับปรุงกำหนด
เนื้อความให้ชัดเจนในการแยกเรื่องที่จะเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญ
หรือศาลปกครอง ออกจากกันเป็น (๑) และ (๒) ใน
มาตรา ๒๔๕ ดังนี้

“**มาตรา ๒๔๕** ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่อง
ต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่ามีความ
ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับ
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น
ต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
โดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใด
ตามมาตรา ๒๔๔ (๑) (ก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วย
รัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็น
ต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัย
โดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง”

หากวิเคราะห์ปัญหาของศาลรัฐธรรมนูญในการวินิจฉัย
ความชอบด้วยรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๙๘ และมาตรา ๒๖๔
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เกิดจาก
ความไม่ชัดเจนและสมบูรณ์ของการบัญญัติไว้ในแต่ละมาตรา นั้น
ผู้วิจัยเห็นว่าได้รับการคลี่คลายปัญหาหลงอย่างมาจากการปรับปรุง
ถ้อยคำและบัญญัติให้เจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยสภาร่างรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ทั้งนี้ความสำคัญ
ที่จะทำให้ปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้อย่างเป็นระบบ

ก็จำเป็นต้องมีการกำหนดรายละเอียดขั้นตอนอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่อง
ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ
ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะ
ที่เป็นหน่วยตุลาการที่ได้รับทราบปัญหาและศึกษาข้อมูลต่างๆ
ในทางปฏิบัติควรให้ความสำคัญในการสนับสนุนข้อมูล
เพื่อให้การยกร่างพระราชประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว
สามารถกำหนดรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติที่เหมาะสมกับ
คดีแต่ละประเภทได้ เพราะมีเช่นนั้นแล้ว ปัญหาที่อาจ
จะเกิดขึ้นในการบังคับใช้รัฐธรรมนูญเพราะกฎหมายลูก
ไม่สามารถออกแบบขั้นตอนที่สะท้อนเจตนารมณ์ในการ
บังคับใช้ของบทบัญญัติได้อย่างแท้จริง

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อสังเกตประการหนึ่งว่า การพิจารณา
ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ นั้น จำเป็นต้องมีความชัดเจนในการแยก
เรื่องที่เสนอขึ้นสู่การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในแต่ละ
ช่องทางที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้องค์กรและประชาชนมีสิทธิ
เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพราะเหตุที่รัฐธรรมนูญ
ฉบับปัจจุบันได้ขยายช่องทางในการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาไว้
มากกว่ารัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และอาจมีกรณีซ้ำซ้อนที่เรื่อง
เดียวกันที่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อาจถูกนำเสนอ
มาจากหลายองค์กรได้ เพราะนอกจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

จะสามารถเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา
๒๔๕ (๑) แล้ว ตามมาตรา ๒๕๗ (๒) คณะกรรมการสิทธิ
มนุษยชนแห่งชาติ ยังมีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยได้ด้วย

อนึ่ง หากพิจารณาจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ได้เปลี่ยนแปลง
โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรค
ที่มีอยู่แต่เดิมทั้งในแง่องค์ประกอบและบทบัญญัติที่มีความ
ไม่ชัดเจนบางประการ ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นอนาคต
ผลการปรับปรุงแก้ไขศาลรัฐธรรมนูญจะเป็นไปตามเจตนารมณ์
ของรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้นก็ประเด็นที่น่าพิจารณาว่า จำเป็น
ต้องพิจารณาขึ้นอยู่กับการตราพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญที่จะเกิดขึ้น
ในอนาคตอย่างมีนัยสำคัญด้วย โดยพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว
ควรมีเนื้อหาสาระต่างๆ ครบถ้วนในการรองรับการดำเนินงาน
ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแต่ละมาตรา รวมถึง
คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๖
จะต้องสามารถทำหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม
เป็นคดี มีความรู้ความสามารถในการเข้ามาทำหน้าที่เป็น
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้



สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓/๒๕๕๑

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

เรื่อง ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่..) พ.ศ. ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีหนังสือลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๑ ส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และเอกสารประกอบเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๔๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สรุปข้อเท็จจริงได้ว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติในคราวประชุม ครั้งที่ ๕๑/๒๕๕๐ วันพุธที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการในวาระที่หนึ่งแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีผู้เข้าประชุม ๙๖ คน เห็นด้วย ๙๕ เสียง ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ไม่มี ไม่ลงคะแนน ๑ เสียง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่นางจรี วิจิตรวาทการ กับคณะ เป็นผู้เสนอ มีผู้เข้าประชุม ๑๐๑ คน เห็นด้วย ๙๙ เสียง ไม่เห็นด้วย ๑ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง ไม่ลงคะแนน ไม่มี และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นผู้เสนอ มีผู้เข้าประชุม ๑๐๑ คน เห็นด้วย ๑๐๐ เสียง ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๑ เสียง ไม่ลงคะแนน ไม่มี และมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๒๕ คน เพื่อพิจารณาในวาระที่สอง ขึ้นกรรมาธิการโดยมีกำหนดการแปรญัตติภายใน ๗ วัน และให้ถือเอาร่างของคณะรัฐมนตรีเป็นหลักในการพิจารณา คณะกรรมาธิการวิสามัญ ฯ ได้พิจารณาในวาระที่สอง จนแล้วเสร็จ และเสนอรายงานการพิจารณาต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๗๑/๒๕๕๐ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ในวาระที่สอง เริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา จนจบร่าง และลงมติในวาระที่สาม ปรากฏว่ามีจำนวนผู้เข้าประชุม ๑๒๙ คน เห็นด้วย ๑๒๔ เสียง ไม่เห็นด้วย ๑ เสียง งดออกเสียง ๔ เสียง ไม่ลงคะแนน ไม่มี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑

ศาลรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว ประเด็นเบื้องต้นต้องพิจารณาว่า มีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวในคราวประชุมครั้งที่ ๗๑/๒๕๕๑ วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ ถือว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่รัฐสภา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙๓ เมื่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ และมีคำสั่งแจ้งผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อทำคำชี้แจงเสนอความเห็น ซึ่งผู้เกี่ยวข้องได้ทำคำชี้แจงยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี มีหนังสือส่งคำชี้แจงของนายกรัฐมนตรีเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นการตราขึ้นโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแล้ว

๒. ประธานกรรมการ ป.ป.ช. มีหนังสือชี้แจงว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

๓. ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ประธานวุฒิสภา มีหนังสือชี้แจงว่า ได้ชี้แจงกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวในทุกขั้นตอนโดยละเอียด พร้อมทั้งได้รวบรวมสรรพเอกสารอันเกี่ยวเนื่องกับกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ในทุกขั้นตอนจัดส่งไปพร้อมกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว จึงไม่มีความประสงค์เสนอความเห็นหรือชี้แจงเพิ่มเติมแต่ประการใด

๔. สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา มีหนังสือลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ส่งสำเนาลายมือชื่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ลงนามมาประชุมในวันพิจารณาขึ้นรับหลักการในวาระที่หนึ่ง และในวันประชุมพิจารณาในวาระที่สอง และ วาระที่สาม ของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ รวมทั้งจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริง ณ วันประชุมดังกล่าว ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญมีหนังสือเรียกเพื่อประกอบการพิจารณา สรุปว่า

วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๔.๐๗ น. (วาระที่หนึ่ง)

- จำนวนลงชื่อมาประชุม ๒๑๗ คน
- จำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริง ๒๔๙ คน

วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๒.๑๔ น. (วาระที่สอง และ วาระที่สาม)

- จำนวนลงชื่อมาประชุม ๒๐๖ คน
- จำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริง ๒๔๐ คน

๕. ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่ประธานวุฒิสภา มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ สว (สนข) ๐๐๐๗/๖๗๔ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ชี้แจงเพิ่มเติมในประเด็นเรื่ององค์ประชุมและการออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า

(๑) องค์ประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นไปตามมาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้การประชุมของสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภา จึงจะเป็นองค์ประชุม ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๔ วรรคสอง กำหนดว่า “เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม” ดังนั้น ในการดำเนินการประชุมของสภาแต่ละครั้งเมื่อมีสมาชิกมาลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาถือว่าเป็นองค์ประชุมและสามารถเริ่มการประชุมได้ และถือจำนวนสมาชิกที่มาลงชื่อประชุม เป็นองค์ประชุมของสภาจนเสร็จสิ้นการประชุมในแต่ละครั้ง

(๒) การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาใดเป็นเอกสิทธิ์ของสมาชิกที่จะออกเสียงลงคะแนนตามมาตรา ๑๓๐ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งหากรัฐธรรมนูญมิได้มีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ก็ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ ตามมาตรา ๑๒๖ วรรคสอง และมาตรา ๑๔๐ ของรัฐธรรมนูญได้กำหนดการออกเสียงลงคะแนนในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ในวาระที่หนึ่งขั้นรับหลักการ และในวาระที่สองขั้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเสียงข้างมาก และในวาระที่สาม ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในวาระที่สองซึ่งเป็นการพิจารณาเรียงตามลำดับมาตรา และมีการออกเสียงลงคะแนนในบางประเด็นตามที่ปรากฏในรายงานการประชุมของสภา ซึ่งมีมติของสภาในแต่ละประเด็นที่มีการลงมติ ก็ถือเอาเสียงข้างมากของผู้ที่ออกเสียงลงคะแนน ส่วนผู้ที่มาประชุมและไม่ประสงค์จะออกเสียงลงคะแนน ก็จะไม่ปรากฏชื่อของผู้นั้นในการลงคะแนน ซึ่งก็เป็นเอกสิทธิ์ของสมาชิกแต่ละท่าน

ดังนั้น ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดแล้ว กล่าวคือ ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติในวาระที่หนึ่งและในวาระที่สอง โดยมีคะแนนเสียงข้างมาก และลงมติในวาระที่สาม โดยมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๒. ประเด็นที่พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีประเด็นพิจารณา ๒ ประเด็น คือ (๑) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ และ (๒) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีบทบาทและอำนาจในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ตามหลักการตรวจสอบก่อนประกาศใช้เป็นกฎหมายในมาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๕๔ ซึ่งเป็นการตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติอื่นที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วว่า ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่ และมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และตามหลักการตรวจสอบภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมาย ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๔๕ และมาตรา ๒๕๗ ที่บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้แล้วมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ โดยไม่อาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตรากฎหมายฉบับนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้อีก

ในส่วนของ การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ มีลักษณะพิเศษและแตกต่างจากการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติอื่นตามมาตรา ๑๕๔ กล่าวคือ การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ นั้น เป็นบทบังคับว่า ก่อนนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยให้รัฐสภาส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทุกฉบับ (ยกเว้นกรณีตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ ประกอบมาตรา ๓๐๕ (๓)) ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญโดยไม่มีการตั้งประเด็นปัญหาและความเห็นประกอบ ส่วนตามมาตรา ๑๕๔ ร่างพระราชบัญญัติอื่นจะส่งศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบก่อนประกาศใช้เป็นกฎหมายเฉพาะกรณีที่มีบทบัญญัติไว้เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน หรือนายกรัฐมนตรี เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติใดมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว หรือนายกรัฐมนตรีส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

ในประเด็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตราขึ้นโดยถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น มีประเด็นเบื้องต้นที่ต้องวินิจฉัยว่า การออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๐ วรรคหนึ่ง (๑) หรือไม่

ข้อเท็จจริงปรากฏตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ สว ๐๐๐๓/๖๖๔ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ว่า ในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ อันเป็นวันออกเสียงลงคะแนนของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงชื่อมาประชุมจำนวน ๒๑๗ คน จากจำนวนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่มีอยู่จริงในขณะนั้น ๒๔๙ คน และตามเอกสารบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งมาประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามเอกสารประกอบคำร้องหมายเลข ๔ รับฟังเป็นยุติว่า ในวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๔.๐๗ นาฬิกา อันเป็นเวลา ที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ โดยร่างที่คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุมเพียง ๙๖ คน เห็นด้วย ๙๕ เสียง ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ไม่มี ไม่ลงคะแนน ๑ เสียง ร่างที่นางจรี วิจิตรวาทการ กักคณะ เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุมเพียง ๑๐๑ คน เห็นด้วย ๙๙ เสียง ไม่เห็นด้วย ๑ เสียง งดออกเสียง ๑ เสียง ไม่ลงคะแนน ไม่มี และร่างที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นผู้เสนอ มีสมาชิกเข้าประชุมเพียง ๑๐๑ คน เห็นด้วย ๑๐๐ เสียง ไม่เห็นด้วย ไม่มี งดออกเสียง ๑ เสียง ไม่ลงคะแนน ไม่มี ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติในขณะนั้น คือไม่ถึง ๑๒๕ คน จึงไม่ครบองค์ประชุม และไม่อาจถือเป็นมติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ และเมื่อการประชุมเพื่อลงมติในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ เป็นการประชุมโดยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๖ วรรคหนึ่งแล้ว การลงมติในวาระที่หนึ่งจึงเป็นการลงมติโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๐ วรรคหนึ่ง (๑) มีผลให้กระบวนการในการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวในวาระที่หนึ่งชั้นรับหลักการ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และไม่สามารถนำไปสู่การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่สองและวาระที่สามต่อไปได้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติจึงไม่มีอำนาจที่จะพิจารณาในวาระที่สองและวาระที่สาม ดังนั้น การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. จึงไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ อันมีผลให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ วรรคสอง และกรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็น (๒) ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ เพราะไม่อาจทำให้ผลของคำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป

๓. ผลแห่งคำวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๑ วรรคสอง

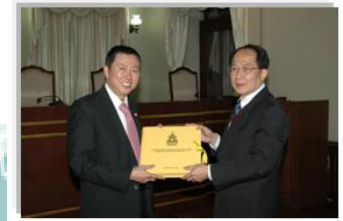
ย่อโดย นายสิทธิพร เสภาเกษม
กลุ่มงานคดี ๖

ภาพกิจกรรม



ศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ เครืองาม มาบรรยายพิเศษเรื่อง
หลักการตีความกฎหมายมหาชน ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๒
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๐

ศาสตราจารย์ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ มาบรรยายพิเศษ
เรื่องหลักการตีความกฎหมายมหาชน ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี
ชั้น ๒ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๐



สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับสำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การคุ้มครอง
สิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” ณ โรงแรมลำปางเวียงทอง
จังหวัดลำปาง ในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๐ โดยมีนายดิเรก ก้อนกลีบ
ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง กล่าวต้อนรับ

รองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ ภาคีรัตน์ มาบรรยายพิเศษเรื่อง
หลักการตีความกฎหมายมหาชน ณ ห้องออกนั่งพิจารณาคดี ชั้น ๒
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐



นายไพฑูลย์ วราหะไพฑูรย์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธาน
และร่วมอภิปรายในงานสัมมนาทางวิชาการเนื่องในวาระครบรอบ
๑๐ ปี ศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง “รัฐธรรมนูญใหม่กับมาตรการควบคุมตรวจสอบ
การใช้อำนาจรัฐและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชน” ณ โรงแรม
อมารี วอเตอร์เกท (ประตูน้ำ) กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม
๒๕๕๐



ภาพกิจกรรม



นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการเมืองการปกครองมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มาศึกษาดูงาน ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีนายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เป็นประธานในการต้อนรับ ณ ห้องออกนึ่งพิจารณาคดี ชั้น ๒ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่พุธที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑



สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับสำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” ณ โรงแรม บี พี สมิทลา บีช รีสอร์ท อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ในวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑ โดยมีนายสนธิ เตชานันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา กล่าวต้อนรับ



นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์ เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พร้อมด้วยข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงมาลาถวายราชสักการะพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันศุกร์ที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ฯ หน้าอาคารรัฐสภา

ใบสมัครสมาชิก “วารสารศาลรัฐธรรมนูญ”

วารสารศาลรัฐธรรมนูญ

เจ้าของ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
สมัครเป็นสมาชิก
ราคาจำหน่าย

๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
ค่าสมาชิก ๓๐๐ บาท (๑ ปี ๓ เล่ม รวมค่าจัดส่งทางไปรษณีย์)
เล่มละ ๑๒๐ บาท

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารศาลรัฐธรรมนูญ

ชื่อ - สกุล
ที่อยู่ รหัสไปรษณีย์

- ประจำปี พ.ศ. เล่มที่
- ตั้งแต่ปี พ.ศ. ถึง พ.ศ.
- เล่มที่ (ระบุให้ชัดเจน)

พร้อมนี้ได้แนบบัตรนิติ ส่งจ่าย ปณฝ. วัตเสียบ/เช็คธนาคาร/ตัวแลกเงิน จำนวนเงิน บาท
โดยส่งจ่ายในนาม ผู้อำนวยการส่วนการคลังและพัสดุ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐ โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๙
หรือ ติดต่อโดยตรงได้ที่ สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ ต่อ ๓๑๔๙ โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
เลขที่ ๓๒๖ ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์
เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๐๐ โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๙๖๔๖
<http://www.concourt.or.th>

กรุณาส่ง

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ ๑๙๖/๒๕๕๑
ปณจ.ราชดำเนิน

เหตุขัดข้องนำจ่ายผู้รับไม่ได้

๑. จำนวนไม่ชัดเจน
๒. ไม่มีเลขที่บ้านตามเจ้าหน้าที่
๓. ไม่ยอมรับ
๔. ไม่มีผู้รับตามเจ้าหน้าที่
๕. ไม่มารับภายในกำหนด
๖. เลิกกิจการ
๗. ย้าย ไม่ทราบที่อยู่
๘. อื่นๆ

ลงชื่อ